Az ötvenéves Budapest regényei.

III.

Kiadó lakás.

Bár voltak az ifjuságnak példányképei, akik nem házasodtak, mint például Irányi Dániel (a Lakatos-utca 1. szám alatt lakott, egyetlen szobácskában), előfordult, hogy a régi pesti fiatalember is házasságra adta a fejét, jegyet váltott valamely ellenállhatatlan kisasszonnyal és napjait azzal töltötte, hogy fészekalapitáshoz való lakást keresett Pesten. Az egykori pestiek rendszerint ragaszkodtak ahhoz a városrészhez, ahol születtek vagy darab ideig éltek; ritkán fordult elő, hogy a Belvárosból fontos ok nélkül elköltözködött volna valaki. (Hogy Budáról Pestre tette volna át lakóhelyét a polgár, az tán emberemlékezet óta nem fordult elő.)

Igaz, hogy Pest legszebb, legkedvesebb városnegyede volt a Belváros; más szaguk volt itt még az utcáknak is. Selyemillata volt a Váci-utcának, mig a Kecskeméti-utcát az özvegy Geist Gáspárné házában lakó Bátori kávés (fizet évi 416 forint lakbért a Kálvin-térre nyiló kávéházért) pörköltkávé illatával füszerezi. Ugyanebben a házban, a Magyar-utca felé, van vendéglője ifjabb Komer Antalnak, aki viszont virstli és frissen csapolt sör illatával kedveskedik a járókelőknek. Mindehhez a ház második emeletéről örökös zongoraszó járult. Sipos Aurél és Fayl Frigyes zongoramüvészek reggeltő-estig verték a billentyüket, legfeljebb Spett Vince ügyvéd ur haragudott ezért az első emeleten, mig a müvészek tőszomszédja, báró Jósika Miklós ny. cs. és kir. kapitány, süket volt, mint az ágyu. Ebben a háromemeletes házban, amely csaknem 26 ezer forintot jövedelmezett évente, majdnem mindig találkozott üres lakás, ahol az ifju házasok megtelepedhettek.

A házban egy költő is lakott, bizonyos Busfy Károly postatiszt, aki verset irt minden uj lakóhoz. Ezért utóbb el kellett költözködnie; Blaskovits Miklósné, Edelspacher Mária adott neki szállást a Szerb-utca 5. szám alatt egy Korda Imre nevü ujságiró szomszédságában, akit éjjeli kimaradásaiért akart büntetni a szigoru háztulajdonosnő.

Ám ha a fiatal házaspár nem akart a zajos Kecskeméti-utcában lakni, talált a Belváros mellékutcáiban is elég házat, ahol kiadó lakás céduláját lengette a szél. Talán csak az Első Hazai Takarékpénztár egyetem-utcai bérházára nem akasztottak cédulát, ha meg is ürült néha lakás a házban. Itt éppen olyan vizsgálatnak volt alávetve az uj lakó, mintha váltót nyujtott volna be az igazgatósághoz. Vajjon fizetőképes, megbizható, erkölcsös? Formális ülést tartottak erről a takarékpénztár Egyetem-utcában lakó igazgatói, Hajós József és Kléh István urak és a tanácskozásba bevonták Végh Artur ügyvéd urat, aki a házban 6 szobás lakásáért már ötven esztendő előtt is 1300 forintokat fizetett. Alapos megbeszélés előzte meg az uj lakó bevonulását, mert hiszen, akinek a takarékpénztár lakást adott, annak szükség esetén pénzt is kölcsönzött. Meglehetős irigység tárgyai voltak tehát az egyetem-utcai ház lakói, de viszont szivesen hitelezett nekik bármely boltos a Belvárosban. Az 1877-ik évben lakott ebben a házban Moskovits Mór királyi tanácsos és Csáky László gróf főispán szomszédságában egy királyi pohárnok, akinek hirtelen elhalálozásával a takarékpénztár sok rendeznivalót talált. Még évek mulva is jelentkeztek mindenféle hitelezők. Ezután természetesen még szigorubb cenzurának vetették alá a lakókat az igazgató urak.

*

Nem lógott cédula a keresett házon, de annál bővebben akadt kiadó lakás például Ráth Károly, a későbbi főpolgármester házaiban, akár a Papnövelde-utca 1. szám alatt, a Jármay-féle patika felett, Emilie Damjanich (Damjanich tábornokné) vagy Kautz Gyula egyetemi tanár ur szomszédságában; akár a közeli Zöldfa-utca 11. szám alatt. Igaz, hogy Ráth Károly házai alig jövedelmeznek évente nyolcezer forintot, a legtöbb bért (871 forintot) Kautz tanár ur fizeti, de ez nem is volt fontos. A lakáskiadásnál az volt a szempont, hogy némileg nevezetes ember legyen az, aki Ráth Károly házaiban megtelepedni akar. A nevezetes ember kevés volt Pesten, de Komócsy József költő, aki minden félesztendőben máshol lakott, mégsem kapott otthont a házban, bár Ráth Károllyal ugyanannyiszor megpróbálkozott, mint az Első Hazaival. De Baldácsi Antal báró, aki Grünhut Sámuel-országut (Muzeum-körut) 22-ik számu házának első emeletén lakik ezer forintért 5 szobában, évnegyedenkint kapott üzenetet a Ráth Károly házmesterei utján. Ugyanezért özvegy Zsény Jánosné, Tóth Teréz ugyancsak vigyázott a maga lakójára, Irányi Dánielre, mintha sejtette volna az özvegyasszonyság, hogy a Lakatos-utcát egykor az ő lakója nevéről keresztelik.

Az ifju házaspár válogathatott a kiadó lakásokban, például Capdebo István Lövész-utca 10. szám alatti házában. Ez a ház csak papiroson hozott nyolcezer forintnyi jövedelmet, mert olyan lakók voltak benne, akik nem igen szerettek házbért fizetni. Itt lakott egy belváros-szerte kedvelt, mulatságos ember, akinek jóizü tréfái megnevetették a háziurat: bizonyos Kacsóh Lajos hivatalnok volt ő, nem csodálkoznék, ha a geniális fickó rokonságban volna a mostani nevezetes zeneszerzővel. Darab ideig itt lakott Halász Imre szerkesztő, amig Leitersdorfer Lipót (Vámház-körut 1.) magához csalogatta a rendes lakót és adott neki 500 forintért szép lakást. A Capdebo-házat végül felfedezte Komócsy József és ott hosszabb időre otthont talált. Sikerült a házban olyan közhangulatot teremteni, hogy most már azok sem fizettek fertálykor, akik azelőtt legalább törlesztettek valamit a lakbérből. Igaz, hogy Komócsy elégedetlenkedett leginkább a 344 forintokért, amelyeket évente háromszobás lakásáért fizetni kellett volna.

Ám Capdebo urnak nem volt olyan szerencséje, hogy rendes lakókhoz juthatott volna, mint például Lenhossék József (Muzeum-körut 31.), Than Mór akadémiai festészhez, vagy özvegy Perger Ignácné (Kecskeméti-utca 6.), Eötvös Lóránt bárónőhöz, aki itt a teljes második emeletért 1200 forintot fizetett. Capdebo ur még Róth Zsigmond üvegest (Muzeum-körut 35.) is példányképül vette, aki Ybl Miklós lakbér-számláját benyujtotta hat szobáért évi 1200 forintért, valamint Fischof Vilmos dr.-t, aki Kaas Ivor bárónak adott ötszobás lakást 700 forintért a Zöldfa-utca 41. szám alatt. Akkoriban is voltak már Pesten szerencsés és szerencsétlen háziurak.

*

De lakást mindenki talált Pesten, aki néhány negyedórát rászánt annak keresésére.

Régi ablakok alatt sétáló.

Az olasz kormányválság megint kezdeti stádiumba jutott.

Róma, julius 29. *(Stefani.)* Mivel a szociálisták a kormányalakitásban résztvenni hajlandók, a kormányválság ismét abban a stádiumban van, *amelyben kezdetben volt.* A király ma délelőtt ismét megkezdte a tárgyalásokat de *Nicolával* és *Tittonival*, a kamara és a szenátus elnökeivel. A kamara folyosóin hire jár, hogy azok közt a politikusok közt, akiket a király magához kéret, néhány szociálista is lesz.

Olvasóinkhoz!

Alulirott lapvállalatok, tekintettel a lap előállitási költségeinek rohamos drágulására, kénytelenek augusztus hó 1-től kezdve

az egyes példány árát 10 koronára felemelni.

Ez az árfelemelés csak csekély töredéke annak a sulyos tehernek, melyet a folyton emelkedő drágulás a lapkiadóra ró. Tekintettel azonban arra a fontos feladatra, mely ezekben a nehéz időkben a sajtóra hárul, a lapkiadók szivesen vállalják az anyagi áldozatok javarészét, csakhogy a közönséget nagyobb megterheltetéstől megkiméljék.

E határozat következtében 1922 augusztus hó 1-től kezdve *Az Ujság* egyes példányainak ára a fővárosban, vidéken és pályaudvarokon egyaránt 10 korona, Bécsben hétköznapon és vasárnap 300 osztrák korona.

Augusztus hó 1-től kezdve *Az Ujság* előfizetési ára

egy hóra 200 korona,
negyedévre 560 korona,

azzal a megjegyzéssel, hogy *ennél hosszabb időtartamra előfizetéseket nem fogadhatunk el.*

Ez az ármegállapitás a már korábban beszerzett papir alacsonyabb árának alapján történt. Az ez idő szerint érvényes papirárak szükségessé tennék, hogy a lapok árát *már most* lényegesen magasabbra szabjuk meg. Papirkészleteink kifogyása után ez nem lesz elkerülhető.

A Nép, Az Est, Az Ujság, Budapesti Hirlap, Magyarság, Magyarország, Nemzeti Ujság, Népszava, Neues Pester Journal, 8 Órai Ujság, Pesti Hirlap, Pesti Napló, Pester Lloyd, Szózat, Uj Nemzedék, Világ.

Ezzel egyidejüleg jelentjük, hogy az alulirott négyoldalas napilapok ára hétfőtől kezdve

példányonként 5 korona.

Kis Ujság, Magyar Hirlap, Uj Barázda, Uj Lap, Virradat.

Madárdal.

Szinyey-Merse Pál rajza.

1872-ből való Szinyei-Merse Pál »Madárdal« cimü festménye. Mint egészen fiatal ember Münchenben élt akkoriban Szinyei és ismeretlenül készült uttörő szerepére. Az volt a rajzos kora is. A későbbi Szinyei még sokat festett, de már alig rajzolt. Mint Szinyei aránylag kevés számu rajzának egyik legszebbjét őrzi ezt a müvet a Szépmüvészeti Muzeum.